[2025] 2ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 313 : 2025ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 142

ਗੁਲਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ

ਬਨਾਮ

ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪਰਸੋਨਲ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1018)

03 ਫਰਵਰੀ 2025

[ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਆਰ. ਮਹਾਦੇਵਨ, * ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ-ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ-ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2016 - ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ - ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀ-ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਅਤੇ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ-ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ - ਭੇਦਭਾਵ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਫੋਕਲ ਹੈਂਡ ਡਿਸਟੋਨੀਆ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਲੇਖਕ ਦੀ ਕੜਵੱਲ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਚਿਰਕਾਲੀਨ ਨਿਊਰੋਲੋਜੀਕਲ ਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ, ਅਤੇ 25% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ - ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2-ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਦੇਵੇ - ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 10.08.2022 ਨੂੰ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰ, ਐਕਟ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭ, ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਿਰਫ ਚੋਣਵੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਹਨ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਸਾਰੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੇਂਦਰੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ

ਲੇਖਕ

ਲਿਖਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਦਿਵਿਆਂਗ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ (40% ਅਪਾਹਜ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ) ਵਿਚਕਾਰ ਨਕਲੀ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਨ - ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਯੋਗਤਾ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ - ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਘੱਟ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭੇਦਭਾਵ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਢਾਂਚੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਗੇ - ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ - ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲਾਭ ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 32। (ਪਾਰਸ 10, 12, 13, 15, 17, 19)

ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2016 — ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀ - ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ-ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ - ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਸਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ - ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 10.08.2022 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਓ, ਵਾਜਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਢਿੱਲ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ

ਸਾਰੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ - ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਪੋਰਟਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ - ਮੌਜੂਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ - ਸਕ੍ਰਾਈਬ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ - ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ - ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ - ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨਾ - ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ - ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ - ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਅਵਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼' 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾ 19]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ [2021] 12 ਐਸਸੀਆਰ 311: **(2021) 5 ਐਸਸੀਸੀ 370 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

ਅਵਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟੈਸਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ (ਐਨਟੀਏ) ਅਤੇ ਹੋਰ **[2021] 11 ਐਸਸੀਆਰ 891: (2021) ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1112**; ਅਰਨਬ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਅ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ **[2023] 14 ਐਸਸੀਆਰ 464: (2024) 5 ਐਸਸੀਸੀ 793**; ਕੌਸ਼ਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, **2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 113: [2023] 8 ਐਸਸੀਆਰ 581 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।**

ਮੂਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ (ਸਿੱਖਿਆ) **[2012] 3 ਐਸਸੀਆਰ**; ਮਾਨਸਿਕ ਅਪੰਗਤਾ ਐਡਵੋਕੇਸੀ ਸੈਂਟਰ (MDAC) ਬਨਾਮ ਬੁਲਗਾਰੀਆ, **ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 41/2007 ਮਿਤੀ 03.06.2008**; ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਟਿਜ਼ਮ ਯੂਰਪ ਬਨਾਮ ਫਰਾਂਸ, **ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 13/2002;** ਜੀ.ਐਲ. ਬਨਾਮ ਇਟਲੀ, **ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 59751/15 ਮਿਤੀ 10.12.2020;** ਟੀ.ਐਚ. ਬਨਾਮ ਬੁਲਗਾਰੀਆ, **ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 46519/20 ਮਿਤੀ 11.07.2023**; XXXX ਬਨਾਮ ਐਚਆਰ ਰੇਲ ਐਸਏ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਤੀਜਾ ਚੈਂਬਰ) ਮਿਤੀ 10.02.2022 ਨੂੰ **ਕੇਸ ਸੀ -485/20 ਵਿੱਚ - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ; ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2016

ਕੀਵਰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ-ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰ; ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ-ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰ; ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ; ਫੋਕਲ ਹੈਂਡ ਡਿਸਟੋਨੀਆ, ਲੇਖਕ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦੀ ਕਿਸਮ; ਚਿਰਕਾਲੀਨ ਨਿਊਰੋਲੋਜੀਕਲ ਅਵਸਥਾ; 25% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ; ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ;

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਾਂ; ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ; ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ; ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 10.08.2022 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ; ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼; ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਰਤਾਂ/ਲਾਭ, ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ; ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ; ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਮੁਹਿੰਮ; ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਪੋਰਟਲ; ਮੌਜੂਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ; ਲਿਖਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ; ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ; ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਅਵਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ; ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਭੇਦਭਾਵ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰ; ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1018

(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਰੁਸ਼ਭ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਪ੍ਰਣਵ ਧਵਨ, ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਪਾਹੂਜਾ, ਵਿਕਾਸ ਜੈਨ, ਅਵਿਰਲ ਸਕਸੈਨਾ, ਸ਼ਰਾਵਾਨੀ, ਹਾਰਦਿਕ ਜੈਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਵੈਭਵ ਡਾਂਗ, ਅਮਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸੰਜੇ ਕਪੂਰ, ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਨੀਲੱਪਾ ਤੇਰਦਲ, ਸ਼ਰਤ ਨੰਬੀਅਰ, ਵਤਸਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਅਕਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਰਾਜਨ ਕੁਮਾਰ ਚੌਰਸੀਆ, ਗੌਰੰਗ ਭੂਸ਼ਣ, ਅਰੁਣ ਕੇ ਸਿਨਹਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਆਰ. ਮਹਾਦੇਵਨ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ	ਸੰਚਾਲਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ	ਮਿਤੀ(ਆਂ)
ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨਰੀ ਅਫਸਰਾਂ/ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ	ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ	26/11/2022 ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਾਰੀਖ
ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਜੂਨੀਅਰ ਐਸੋਸੀਏਟ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ)	ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ	12/11/2022 ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਾਰੀਖ
ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨਰੀ ਅਫਸਰ (ਪੀ.ਓ.)	ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ	17/12/2022 ਤੋਂ 20/12/2022 ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਾਰੀਖ
ਕਰਮਚਾਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੱਧਰ (CGL)	ਤੀਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ	1/12/2022 ਤੋਂ 13/12/2022 ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਾਰੀਖ
ਬਿਹਾਰ ਸਟਾਫ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੱਧਰ	ਚੌਥਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ	26/11/2022 ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਾਰੀਖ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5/ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵਿਭਾਗ (ਦਿਵਿਆਂਗਜਨ) ਵੱਲੋਂ 10.08.2022 ਨੂੰ ਐਫ ਨੰਬਰ 29-6/2019-ਡੀਡੀ-3 ਵਿੱਚ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

2. 15.12.2022,1 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 20162 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ

---

1. ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ (ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ) ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸੰਜੇ ਕਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਟੈਸਟ ਲਈ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।
2 ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ [(2021) 5 ਐਸਸੀਸੀ 370] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ 2016 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਂਚ ਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।
3ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਲਈ ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜੋ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ।
4ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 30 ਜਨਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016"

ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ

3. ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨਰੀ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 12.11.2022 ਅਤੇ 17.12.2022 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 / ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬੇਕਾਰ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹੱਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਲਝ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ.4 ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਇਰੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ।

<u>ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ</u>

5. _ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਤੇਲੀ' ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 2017 ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ ਡਿਗਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੋਕਲ ਹੈਂਡ ਡਿਸਟੋਨੀਆ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲੇਖਕ ਦੀ ਕੜਵੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿਰਕਾਲੀਨ ਨਿਊਰੋਲੋਜੀਕਲ ਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 25% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਸੈਂਟਰ, ਰਾਜਗੀਰ ਦੁਆਰਾ, ਨਾਲੰਦਾ, ਬਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਅਪੰਗਤਾ ਆਈਡੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 12.07.2021 ਨੂੰ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਂਟਲ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਨਿਊਰੋ-ਸਾਇੰਸਜ਼ ਸੈਂਟਰ (ਨਿਮਹੰਸ), ਬੰਗਲੌਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅੰਤਿਮ ਸਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਿਰਫ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਨ।

---

3 (2021) 5 ਐਸਸੀਸੀ 370

4 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ

5 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ

ਗੁਲਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪਰਸੋਨਲ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਮੱਗਰੀ

6. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਐਸ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਹੈ। ਭਰਤੀ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲਿਖਾਰੀ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ।

6.1 ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਵਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟੈਸਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ (ਐਨਟੀਏ) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਜਾਣ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ।

7. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, 2 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

6.1.1 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 / ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪਰਸੋਨਲ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ, ਮੁੰਬਈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ 'ਰਾਜ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ, ਬੰਬੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ

---

6 2021 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1112

ਅਸਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ/ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸਵੈਇੱਛਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜਬੀਰ ਸੂਰਜਭਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪਰਸੋਨਲ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ, ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4455 ਵਿੱਚ 29.04.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6.1.2. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਅਵਨੀ ਪ੍ਰਕਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ 10.08.2022 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

6.1.3. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 (ਐਸਬੀਆਈ) ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਆਨਲਾਈਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੀੜਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਈਬੀਪੀਐਸ-ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, 19 (ਆਈ) (ਜੀ) ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਜਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ।

6.2. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਗਠਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਚੋਣ/ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 15.12.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ

ਪ੍ਰੀਖਿਆ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 10.08.2022 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

6.3. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 / ਬਿਹਾਰ ਸਟਾਫ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਿਹਾਰ ਸਟਾਫ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ / ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 3433 ਮਿਤੀ 09.10.2007 ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ/ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੇਤਰਹੀਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 9529 ਮਿਤੀ 01.07.2015 ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਕਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਹੱਥਾਂ/ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਾਈ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਜਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ 29.08.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 11/ ਏ.ਏ.-ਨਿਆਂ-30/2021 ਸਾ/ਪ੍ਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। 10668 ਮਿਤੀ 29.06.2022 ਨੂੰ 'ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ' ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ◌ਾ◌ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 14.04.2022 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (6) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਯਾਨੀ ਅੰਨ੍ਹੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ 40% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਕੋਲ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

<u>ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ</u>

9. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਦੇਸ਼, ਜੋ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ. ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਐਮ)

ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਕੱਠੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸੈਕਸ਼ਨ 2(y)

ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਬੋਝ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ

ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਐਚ)

ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਭੇਦਭਾਵ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਭੇਦਭਾਵ, ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ, ਪਾਬੰਦੀ ਜੋ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ, ਅਨੰਦ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਭਾਗ 2 (ਜ਼)

"ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ, ਬੌਧਿਕ ਜਾਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ 2 (ਆਰ)

"ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਚਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ:

ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਪਣਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਪਣਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਭਾਗ 16

ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼। - ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ-

(i)...

(i)...

(iii) ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ;

(iv) ..... (viii)

ਸੈਕਸ਼ਨ 17

ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਅ। - ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ:-

(a).... (h)

(i) ਅਪਾਹਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੇਪਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ, ਲਿਖਾਰੀ ਜਾਂ ਅਮਾਨੂਨਸਿਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ;

(j)....(k)...

ਸੈਕਸ਼ਨ 18

ਬਾਲਗ ਸਿੱਖਿਆ[ਸੋਧੋ] ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਬਾਲਗ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ

9 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ

1. ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ)

"52. ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ 2016 ਦੇ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। 2016 ਦੇ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 "ਉਚਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ" ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਰਸਮੀ ਗਰੰਟੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2 (ਵਾਈ) ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ "ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ" ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਵਰਤਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਮਾਨਤਾ, ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਮਾਣ 2016 ਦੇ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਸਾਰ ਹਨ।

56. ਧਾਰਾ 17 (i) ਅਪਾਹਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: (i) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ (ii) ਲਿਖਾਰੀ ਜਾਂ ਅਮੈਨੂਨਸਿਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ (iii) ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੋਰਸਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ। ਧਾਰਾ 17 (ਆਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਪੰਗਤਾ ਅਤੇ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 20 ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਭੇਦਭਾਵ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ

21, ਹਰੇਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ IV ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਆਇ 5 ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

57. ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ 2016 ਦੇ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਈ./ਡੀ.ਓ.ਪੀ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਸਿਰਫ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਐਮਐਸਜੇਈ ਦੀ ਆਪਣੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2 (ਆਰ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੰਕਲਪ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ 2016 ਦੇ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ VI ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

63. ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਪਾਹਜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਪਾਹਜਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ - ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਜਾਂ, ਨਿੱਜੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਰਵੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਉਹ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ "ਵਾਜਬ" ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਹਰ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ

92. ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਧਾਰਾ 2 (ਵਾਂ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਏਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਮਰੱਥ ਮੈਡੀਕਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਅਸਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ

(ii) ਅਵਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ):

"ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

40. ਸਿੱਖਿਆ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੱਖਪਾਤੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਾਰਥਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2 (ਐਮ) "ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ" ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ

2. (ਮ) "ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਕੱਠੇ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

41. ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਲਾਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ। ਧਾਰਾ 17, ਜੋ ਅਧਿਆਇ III ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਅਪਾਹਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਉਪਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਆਈ) ਹੈ ਜੋ ਅਪਾਹਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਜ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਪਾਹਜ ਬਾਲਗਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਬਾਲਗ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਛੇਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5% ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਉੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

42. ਅਧਿਆਇ VI ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਿਵਿਆਂਗਾਂ ਲਈ ਅਧਿਆਇ III ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਇੱਕ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਤਰ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਯਤਨਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ "ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼" ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਵਾਈ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

(2. (ਯ) "ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਬੋਝ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਵਰਤਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ

ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ (ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀਐਸਸੀ, (2021) 5 ਐਸਸੀਸੀ 370: (2021) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 1] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 399, ਪੈਰਾ 44)

"44. ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੇਠਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ (ਐਚ) ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ, ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਛੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਖਲੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਾਧੂ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਅਤੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਪਾਹਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਰੰਟੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਇਕ ਸਮਾਜ ਵਜੋਂ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

(iii) ਅਰਨਬ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਅ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 7

"24. ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਲ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

25. ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ 11 ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੈਸਟ-ਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੋਚਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

26. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਟ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਜੋ ਫਿਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ। ...

10 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੇਂਦਰੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਲਿਖਾਰੀ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੇਦਭਾਵ ਹੈ।

---

7 (2024) 5 ਐਸਸੀਸੀ 793

ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਕਲੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ (40% ਅਪਾਹਜ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਅਪਾਹਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਯੋਗਤਾ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ।

<u>ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ</u>

1. ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(i) ਮੂਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ (ਸਿੱਖਿਆ) 8

> "28.....ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
>
> 39. ਹਾਲਾਂਕਿ, 1985 ਦੇ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਹੈ: ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹੁਨਰਮੰਦ, ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਰਬੋਤਮ ਵਿਕਾਸ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ" (ਸ. 3.1 (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)). ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "[ਇੱਕ] ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ"
>
> 62. ਮੀਓਰਿਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਮਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹਨ ਪਰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭੇਦਭਾਵ ਪੂਰਨ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ" (ਗ੍ਰੀਸਮਰ, ਪੈਰਾ 19 ਤੇ)

---

8 [2012] 3ਐੱਸਸੀਆਰ

2. 9 ਮਾਨਸਿਕ ਅਪੰਗਤਾ ਐਡਵੋਕੇਸੀ ਸੈਂਟਰ (MDAC) ਬਨਾਮ ਬੁਲਗਾਰੀਆ 9 [ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਸੋਸ਼ਲ ਰਾਈਟਸ]

> 37. ਕਮੇਟੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧਤਾ, ਪਹੁੰਚਯੋਗਤਾ, ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਨਰਲ ਟਿੱਪਣੀ ਨੰਬਰ 13 ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹੁੰਚਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਤੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਟਿਜ਼ਮ ਯੂਰਪ ਬਨਾਮ ਫਰਾਂਸ10 [ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਮੇਟੀ ਆਫ ਸੋਸ਼ਲ ਰਾਈਟਸ]

> "48. ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2003 ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਆਮ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ (ਪੰਨਾ 10) ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਮੇਟੀ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਚਾਰਟਰ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 15 ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਦੀ ਵਸਤੂ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਦੂਰ - ਇੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਰਪ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਅਪਾਹਜ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਮੇਲ ਨੀਤੀ 'ਤੇ 1992 ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ (92) 6 ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ। ਆਰਟੀਕਲ 15 ਦਾ ਮੂਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰ "ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਏਕੀਕਰਣ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ" ਦੇ ਹਨ। ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਹੈ

---

9 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 41/2007 ਮਿਤੀ 03.06.2008 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

10 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 13/2002

ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਆਰਟੀਕਲ 15 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ "ਆਮ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ" ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 15 ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮੂਲ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ

49. ਆਰਟੀਕਲ 17 ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅਜਿਹੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਜੋ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ" ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਓਨੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੇਅਸਰ ਜਾਂ ਬੇਵਕਤੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਕਮੇਟੀ ਆਰਟੀਕਲ 17 ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 17 (1), ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 17 (1) ਸਿਰਫ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਾਲਗਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 15 (1) ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

(iv) ਜੀ. ਐਲ. ਬਨਾਮ ਇਟਲੀ 11 [ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਦਾਲਤ]

"52. ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ, ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ "ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਉਚਿਤਤਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇੱਕ "ਜਾਇਜ਼ ਉਦੇਸ਼" ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ "ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ"।

---

11 ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 59751/15 ਮਿਤੀ 10.12.2020 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

53. ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਰਬਵਿਆਪਕਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਨੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

(v) ਟੀ. ਐਚ. ਬਨਾਮ ਬੁਲਗਾਰੀਆ 12 [ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਦਾਲਤ]

109. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ:

(ਏ) ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ "ਹੋਰ ਦਰਜਾ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ;

(ਅ) ਅਜਿਹਾ ਭੇਦਭਾਵ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ "ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(c) ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ 2006 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ (2515 ਯੂਐਨਟੀਐਸ 3) 1 ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 2 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: "ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਬੋਝ ਨਾ ਪਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਹੋਵੇ,

---

12 ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 46519/20 ਮਿਤੀ 11.07.2023 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ;

(ਡੀ) ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ "ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼" ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਦਾਰਥਕ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਪਦਾਰਥਕ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ - ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(vi) XXXX vs HR Rail SA13

38. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ 2000/78, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 2, ਤੀਜੇ ਇੰਡੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

12 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਘੱਟ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਢਾਂਚੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਗੇ।

<u>ਚਰਚਾ</u>

13 ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਲਿਖਾਰੀ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

---

13 ਕੇਸ ਸੀ-485/20 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ (ਤੀਜਾ ਚੈਂਬਰ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 10.02.2022

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 29.08.201814 ਨੂੰ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੋਣ।

14 ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ 10.08.2022 ਨੂੰ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ, ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਐਸ) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਆਰ) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਅਰਥਾਤ 40% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ। ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਈ, ਉਕਤ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ:

> 2. ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲੀਨਿਕਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਮਾਪਦੰਡ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
>
> 3. ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਵਾਂ) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਆਰ) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਅਰਥਾਤ 40% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ।
>
> (ਏ).....
>
> (ਬੀ) ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ

---

14 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "2018 ਓਐਮ"

ਸਬੰਧਤ ਕੋਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਮੈਡੀਕਲ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਪੈਂਡਿਕਸ -1 ਦੇ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਿਖਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਸੀ) ਉਪਰੋਕਤ ਬਿੰਦੂ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਅਥਾਰਟੀ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਮੈਂਬਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

1. ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ/ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ/ਮੁੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ..... ਚੇਅਰਪਰਸਨ
2. ਆਰਥੋਪੈਡਿਕ/ਪੀਐਮਆਰ ਮਾਹਰ
3. ਨਿਊਰੋਲੋਜਿਸਟ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ*
4. ਕਲੀਨਿਕੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ/ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ/ ਮਨੋਚਿਕਿਤਸਕ/ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਪਕ
5. ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਥੈਰੇਪਿਸਟ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ*
6. ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਹਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(* ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ/ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ/ਮੁੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਨੇੜਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ/ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਨਿਊਰੋਲੋਜਿਸਟਾਂ, ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਥੈਰੇਪਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਯਤਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ)।

(ਡੀ) ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ/ਡਵੀਜ਼ਨ/ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੈਨਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(ਈ) ਜੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਿਖਾਰੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਕ ਕਦਮ ਹੇਠਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਆਪਣੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪੈਂਡਿਕਸ -2 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

(ਐੱਫ) ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਚਕਤਾ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਪਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿਖਾਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਲਈ। ਪਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਤਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਲਿਖਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜੀ) ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸਥੈਟਿਕਸ ਅਤੇ ਆਰਥੋਟਿਕਸ, ਸੁਣਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਐੱਚ) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 20 ਮਿੰਟ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਜੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ-ਰੈਟਾ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਾਂ 5 ਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ 5 ਦੇ ਗੁਣਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਆਈ) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਜੇ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(ਜੇ) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(ਕੇ) ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਕਸਾਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(ਐੱਲ) ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 29.08.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ।

(ਐਮ) ਜਾਂਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖਤ ਚੌਕਸੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ।

4. ਹਰੇਕ ਮੰਤਰਾਲੇ/ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਅਕਾਦਮਿਕ/ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮਾਣਯੋਗ ਮੰਤਰੀ (ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ) ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ

14.1. ਉਪਰੋਕਤ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਰ ਨੰਬਰ ਐਫਜ਼ੈਡ 3/3/2022-ਐਸਸੀਟੀ ਮਿਤੀ 10.11.2022 ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ/ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

15.ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਮਿਤੀ 10.08.2022 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਹਨ:

(i) ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਅਵਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 2018 ਓਐਮ ਦੇ ਪਾਰਸ 1 ਤੋਂ 16 ਵੇਂ ਆਈ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ/ਲਾਭ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੇ ਚੋਣਵੇਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ii) ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਧਾ ਕੇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਨ੍ਹੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੰਗਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਲਿਖਣ" ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਫਿਸ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ" ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਫਿਸ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (ਬੀ) ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ "ਲਿਖਣ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ 3 (ਬੀ) ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਰੂਪ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ

(iii) ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 2018 ਓਐਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੇ, ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ. ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਿੰਟਾਂ, ਈ-ਟੈਕਸਟ ਜਾਂ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਬ੍ਰੇਲ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਫਿਸ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ (ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਵੇਂ) ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਲਿਖਾਰੀ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ 2018 ਓਐਮ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਹ ਵਿਕਲਪ ਮੌਜੂਦਾ ਓਐਮ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਟਾਈਪ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਪਰਕ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਮਾਲਪੀਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰੇਗਾ।

(iv) ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਿਵਿਆਂਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਇਕੋ ਇਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ

15.1. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: (i) ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਿਰਫ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; (ii) ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਕ੍ਰੀਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਿਰੀਖਕ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ; (iii) ਕੁਝ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ; (iv) ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰੀਖਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ; (v) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

16. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ 10.08.2022 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

17. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਘਾਟ ਉਲਝਣ, ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ

18.ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੌਸ਼ਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 15 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦਾ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ 4:1 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜਬੀਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਉਹ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ 'ਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਲਾਭ ਸਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ/ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

19. ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਯੂਬੀਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲਾਭ ਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ 10.08.2022 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਢਿੱਲ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰੇ:

(i) ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ/ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ/ਜਾਂਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕਿ ਉਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5, ਜੋ ਕਿ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰਵੇਖਣਾਂ/ਤਸਦੀਕ ਰਾਹੀਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ।

(ii)ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਓ.ਐਮਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;

(iii)ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਪੋਰਟਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ, ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ;

(iv) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ;

---

15 2016 ਦੀ 15 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 113

(v)ਲਿਖਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ (ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵੈਧ ਹੈ) ਤਾਂ ਜੋ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਬੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ;
(vi) ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ;
(vii) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਰਾਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ; (viii) ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ, ਬ੍ਰੇਲ, ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਿੰਟ, ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਆਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਆਦਿ;
(ix) ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
(x) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ; ਅਤੇ
(xi) ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਅਵਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਰਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਐਕਟ, 2016 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਵਾਜਬ ਰਿਹਾਇਸ਼' 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖ਼ਰਚਾ ਨਹੀਂ। ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

"ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ" ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਕਰੋ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ

ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹੈੱਡਨੋਟਃ ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016